

CZESŁAW ŻAK

(1921 - 1992)

W dniu 2 marca 1992 r. zmarł w Kielcach doc. dr Czesław Żak, długoletni kierownik Oddziału Świętokrzyskiego Państwowego Instytutu Geologicznego w Kielcach. Zmarły – zasłużony geolog i społeczny działacz regionalny, był też wieloletnim i aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Geologicznego.

Czesław Żak urodził się 27 sierpnia 1921 r. w Brzeszczach na Górnym Śląsku. Był pierwszym zarejestrowanym studentem a następnie pierwszym dyplomowanym absolwentem w zakresie geologii (1950 r.) na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu. W początkowych latach swojej pracy zawodowej zatrudniony na macierzystej uczelni jako asystent prof. Henryka Teisseyre'a współorganizował wraz z nim Katedrę Geologii Ogólnej U. i P. we Wrocławiu, a także Dolnośląską Stację PIG we Wrocławiu. W 1955 r. objął kierownictwo Świętokrzyskiej Stacji Terenowej – przemianowanej w 1971 r. na Oddział Świętokrzyski PIG w Kielcach. Prowadził ją nieprzerwanie przez 27 lat, aż do przejścia na emeryturę w 1982 r.

Doc. dr Czesław Żak pomógł zaprojektować a następnie doprowadził do wzniesienia nowoczesnego gmachu Stacji wraz z zapleczem archiwalno-bibliotecznym i laboratoryjno-technicznym. Stworzył warunki dla dynamicznego i wszechstronnego rozwoju tej pierwszej placówki naukowej powołanej do życia w Kielcach po II wojnie światowej.

Doc. dr Cz. Żak od początku swej kariery zawodowej czynnie angażował się w działalność społeczną w Polskim Towarzystwie Geologicznym. Członkiem tej organizacji został już w 1954 r. jako adiunkt w Dolnośląskiej Stacji Terenowej PIG we Wrocławiu. W latach 1956-1962 był członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa. Przewodnicząc komitetowi organizacyjnemu 35 Zjazdu PTG w Górach Świętokrzyskich, w 1962 r. podjął wraz z gronem aktywnych geologów kieleckich inicjatywę utworzenia regionalnego oddziału PTG w Kielcach. Walny Zjazd Delegatów Towarzy-

stwa obradujący podczas wzmiankowego Zjazdu (16.09.1962 r.) zaakceptował tę inicjatywę i w lutym 1963 r. odbyło się zebranie organizacyjne Oddziału Świętokrzyskiego PTG w Kielcach. Przewodniczącym Zarządu Oddziału wybrano doc. dr Cz. Żaka. Funkcję tę pełnił przez dwie kolejne kadencje aż do 1967 r., a następnie był przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Oddziału w latach 1971-1974. Doc. Cz. Żak przewodniczył też komitetowi organizacyjnemu 53 Zjazdu PTG w Górach Świętokrzyskich (1981) oraz był członkiem komitetu organizacyjnego 48 Zjazdu PTG w Starachowicach (1976). Uczestniczył czynnie w opracowaniu i redagowaniu publikowanych przewodników zjazdowych. Wygłaszał referaty, prowadził wycieczki terenowe. Aktywnie uczestniczył również w pracach sekcji specjalistycznych PTG a szczególnie Sekcji: Hydrogeologicznej, Sedymentologicznej i Tektonicznej.

Doc. dr Cz. Żak specjalizował się początkowo w badaniach sedymentologicznych i tektonicznych wybranych formacji paleozoicznych w Sudetach i w Górach Świętokrzyskich. Najcenniejsze są wyniki Jego prac nad skałami dolnokarbońskimi w niecce śródsudeckiej a także kambryjskimi z Wiśniówki koło Kielc i z Gór Pieprzowych pod Sandomierzem. W okresie późniejszym doc. Żak skoncentrował swój wysiłek badawczy na regionalnej problematyce hydrogeologicznej Gór Świętokrzyskich. Wysoko cenione w tym zakresie są np. ark. Kielce i ark. Radom Przeglądowej Mapy Hydrogeologicznej Polski 1:300 000 współautorstwa Zmarłego.

Doc. dr Cz. Żak opublikował 93 rozprawy, artykuły i komunikaty naukowe, a do archiwów przekazał ponad 100 opinii, ekspertyz, ocen i recenzji naukowych. Za zasługi w działalności organizatorskiej, naukowej i społecznej został nagrodzony krzyżami: Kawalerskim i Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi oraz licznymi odznakami i dyplomami honorowymi. Uzyskał tytuł dyrektora górniczego I-go stopnia, a pośmiertnie złotą odznakę "Za zasługi dla Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska".

*Zbigniew Rubinowski
Zbigniew Kowalczewski*